

ДОКЛАД

НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ЗА ПРОВЕРКИТЕ В ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“; ЗАТВОР В ГРАД СОФИЯ И АРЕСТИТЕ НА БУЛ. „Г. М. ДИМИТРОВ“ И УЛ. „М-Р ВЕКИЛСКИ“

Съобразно заповед № РД-08-32 от 18.06.2018 г. на омбудсмана на Република България, г-жа Мая Манолова, екип в състав: Димитър Бонгалов и Марияна Патрикова, извърши проверка в периода 19-22.06.2018 г. в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), затвора и арестите в гр. София.

Проверката не е планова и е тематична относно изпълнение на направените препоръки при предходни посещения на Националния превантивен механизъм (НПМ). Акцент е установена незаконосъобразна употреба на белезници в ареста на бул. „Г. М. Димитров“ по доклада на извънпланова проверка през 2017 г. Липсата на адекватни мерки до настоящия момент предизвика тематична проверка относно употреба на сила, помощни средства и оръжие за всички места за задържане от закрит тип и арести на територията на гр. София.

Докладът не съдържа данни по чл. 28б, ал. 2 от Закона за омбудсмана и е публичен съобразно чл. 4, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Употреба на сила, помощни средства и оръжие

При проверката в затворите в гр. София, Сливен, Бургас и арестите в Сливен и Бургас през 2016 г. НПМ установява че: *„Необоснованата употреба на помощни средства (белезници) при извеждане от спални помещения, а даже и на свиждания в зоните за повишена сигурност не е преустановена поради регламентирането им в инструкциите за съответния пост. Налага се необосновано термина „вътрешен конвой“, за да се използват белезници в нарушение на разпоредбите на ЗИНЗС. Поради необучаването на персонала в използване на физическа сила за овладяване на агресивни л. св. и малкия брой на надзиратели е обосновано и искането на служителите относно високо рискови л. св., особено за такива с психични отклонения, използването на белезници като превенция да бъде регламентирано по изключение до провеждането на необходимото обучение.*

НПМ е запознат със случай, когато надзирател в болнично заведение ползва белезници за регламентирано и в инструкцията време в случай на ползване на тоалетна. Причината, както и в предходните случаи, отново е в липсата на достатъчно надзорен състав. Поради липса на надзорен състав в този случай не се осигурява и регламентираната почивка по чл. 16е, ал. 5 от ППЗИНЗС.

НПМ за пореден път установява нарушение на правата на л. св. и на социалните права на служителите в МЛС поради липса на надзорен състав.

НПМ препоръчва Министерството на правосъдието и Министерството на финансите при разработване на бюджета на ГДИН да вземат необходимите мерки за значително увеличаване на надзорния състав с оглед привеждане на инструкциите на постове в съобразени с разпоредбите на чл. 114 от ЗИНЗС относно използването на помощни средства.

„Изключително позитивна констатация е, че в затвора в гр. София след постъпване на работа на новия ръководител на затвора необоснованата употреба на сила е преустановена. Констатацията се потвърждава от интервютата на значителен брой лишени от свобода.“

По това време ръководител на затвора в гр. София е г-н Йолант Йорданов, който за съжаление е освободен по време на последното служебно правителство. Тази кадрова промяна не доведе до подобряване правата на лишените от свобода в този затвор.

При проверката през 2018 г. бяха проверени инструкции за постове № 1; № 6; № 7; № 8 и № 27а.

В някой от затворите вече има животоопазващи боеприпаси, с които са оборудвани външните постове, което НПМ оценява високо положително. Така например за пушка тип помпа „Унчестер“ са определени патрони ПКК /каучуков/. Тревожно е, че тези постове разполагат и с 30 мм. реактивни патрони, определени в инструкцията като сигнални ракети. В инструкцията за ползването на тези патрони има предупреждение, че „винаги да се помни, че патрона представлява готов изстрел и работата с него ще бъде, като със заредено оръжие.“ Но в същото време в точка 3 е дадено указание „при стрелба да се насочва патрона срещу хора, животни, сгради и други предмети“. Тоест, от сигнална ракета патронът се превръща в оръжие. Очевидно е допуснатата техническа грешка. Изпуснато е едно „не“ и инструкцията би следвало ясно да укаже, че се насочва само нагоре /след като е сигнална ракета и е възможно изрично указание да не се насочва/.

НПМ препоръчва на началника на затвора да коригира допуснатата грешка в инструкцията относно ползването на реактивни патрони 30 мм.

В инструкцията на пост № 27а /външно болнично заведение/ отново в т. 2 е указано“, че „след настаняване на лишения от свобода в болничната стая същият се фиксира с предвидените за случая белезници с дълга верига“. Фиксиране на болен към легло с белезници не попада в случаите на чл. 144 и е изтезание, жестоко, нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС.

В т. 5 е предвидено във всички случаи при напускане на болнична стая на лишения от свобода да се поставят ръчни или крачни белезници. Ако приемем болничната стая за място за задържане, то напускането на това място е конвой и би могло да се ползват белезници. В този случай е задължително да се направи преценка не само по неизчерпателно изброени критерии, указани в чл. 321 от ППЗИНС, от които основното е оценката на риска но и здравословното състояние, като например счупен крак или ръка. По принцип поставяне на белезници на краката като правило не е приемливо. Това следва да бъде изключение отново съобразно оценката на риска.

В т. 6 се изисква „във времето за личен тоалет на лишения от свобода да се свалят ръчните белезници и да се оставят крачните“. Това е изцяло неприемливо и е парадоксално ако санитарният възел е част от болничната стая и няма прозорец. Указанието че „Тоалетната задължително да се извършва на отворена врата и крачни белезници“ е не само унижително за задържаното лице но и за служителите от надзорния състав.

Изискването в т. 7 задължително при медицински преглед да присъства служител от надзорно-охранителния състав противоречи на чл. 51 от Кодекса за професионална етика на лекарите в България. Обстоятелството, че тази етика се пази и по отношение на членовете на семейството на болния не може да бъде нарушавана с акт на началник на затвор. НПМ приема, че ако лишения от свобода е високо рисков и има искане и то писмено от лекар, че се нуждае от охрана, то служителят също писмено трябва да декларира в това искане, че фактите и обстоятелствата, станали му известни при този преглед за него са служебна тайна.

Правно основание на инструкция № 8 /външен конвой/ е издадена по чл. 304, но тя не би могла да попадне в този текст, нито е съотносима към чл. 303 от ППЗИНС. Този пост е инцидентен и възниква по необходимост. В тази инструкция правното основание е чл. 321 от ППЗИНС във всеки един от случаите, когато се налага. В този случай определящи са: зависимост от разстоянието, наличието на транспортни средства, броят на конвоираните, обществената им опасност, особеностите на маршрута и др. Това налага конкретна преценка от издаващият инструкцията, поради което тя не би могла да бъде обща. Общо правило да се слагат крачни белезници на болни лишени от свобода за разлика от здравите, които се конвоират до общежитие, е изключително неправилно. В случая се стига до изтезание, жестоко, нечовешко или унижително отношение за болни лишени от свобода и липса на сигурност за служителите при конвой на опасни лишени от свобода до общежитието. Дори фактическият осъществяван конвой до две общежития от открит и закрит тип указва конвоиране на лица с огромна разлика в оценката на риска.

Ето защо, НПМ препоръчва на началника на затвора да приведе двете инструкции за конвой и за лечебни заведения като се съобрази с чл. 114 от ЗИНЗС и чл. 321 от ППЗИНС.

Констатацията относно пропуските по чл. 321 присъства и в проверка по заповед ЧР-05-115 от 05.04.2018 г. на министъра на правосъдието с рег № 3434/12.04.2018 г. на ГДИН. В т. 8 се отправя извод, констатация или препоръка, че няма установена практика по прилагане на разпоредбите на чл. 321 и 322 от ППЗИНС, касаещи маршрути за конвоиране на лишените от свобода, начина на конвоиране, броя на

конвойните, броя на конвоираните, когато се извършва движение в района на затвора, както и по отношение приемането и предаването на лишените от свобода от дежурния главен надзирател да става срещу подпис.

Очевидно в ГДИН продължава да битува понятието „вътрешен конвой“. Изпълнението на тази препоръка би довело до използване на белезници на територията на затвора, както и на територията на двата ареста в гр. София и е в явно противоречие с чл. 291 т. 2 от ППЗИНЗС, който определя, че конвой може да се осъществява от служители на ГДИН „само от и до затворническите общежития, поправителните домове, работните обекти и лечебните заведения.“ Това обяснява защо не се приемат и изпълняват толкова препоръки на НПМ.

В този доклад не се прави разлика относно действията на служителя на първи пост относно нападение и последващ етап – пресичане на бягство. Това е разбираемо поради текста на чл. 116 от ЗИНЗС. Поста е въоръжен с пистолет. В случай на нападение с оръжие, то НПМ приема че е налице неизбежна отбрана и употребата на оръжие е крайно наложителна. Термина използван в доклада е „за сплашване“. Използване на този термин означава, че служителите определено са беззащитни при нападение на пост с оръжие. Инструкцията на поста в тази ситуация позволява употребата на оръжие. Не се приема и констатацията, че не е използвано оръжие „за преследване на бегълците“ поради явното противоречие с чл. 116 т.1 от ЗИНЗС с чл. 12 от НК и чл. 28 от Конституцията на Република България.

Ето защо, НПМ напомня изискването на чл. 104 от ППЗИНЗС, че „към лишените от свобода и задържаните под стража лица не могат да се прилагат мерки, които имат за цел причиняване на физически страдания или унижаване на човешкото им достойнство.“, включително и че тяхното право на живот е защитено от Конституцията включително и при опит за бягство, ако не нападат пост.

В доклада е направена констатация за „бавна реакция от страна на надзорно-охранителния състав, късно сформирание на група за преследване на бегълците в посока бягство по горещи следи, като автомобили със служители от надзорно-охранителния състав излизат чак след около 5 минути“.

За НПМ причината е не само в дългогодишни констатации, че липсата на достатъчно персонал в затвора е опасно както за лишените от свобода но и за персонала, но и в неефективно използване на наличен персонал. НПМ напомня принципната си позиция, че постове на кулите са ненужни, а инструкциите им – опасни. При проверката си в затвора в гр. Враца препоръчахме на Главния директор на ГДИН да направи преглед с евентуални разчети за замяна на постовете с охранителна техника и създаване на зони около затвора там, където е необходимо, след изменение на Постановление № 181 от 20 юли 2009 г. за определяне на стратегическите обекти и дейности от значение за националната сигурност, а на Министъра на правосъдието - да внесе изменение и допълнение към това постановление, в което да се включат поне местата за лишаване от свобода от закрит тип. Това би дало възможност за създаване на мобилен екип за охрана на зона около затвора. Препоръката е свързана с друга препоръка при проверката в затвора в гр. София през 2016 г., а именно: „*списъкът с разрешените вещи в местата за лишаване от свобода и разпределението на лишените от свобода да се обнародват като приложение към Правилника за прилагане на*

Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ППЗИНЗС)“. Това би дало възможност за въвеждане на административна отговорност спрямо граждани за опит или внасяне на неразрешени вещи, като оръжие, наркотици, алкохол, мобилни телефони и други.

При съществуваща нищожна разпоредба на чл. 116, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, съобразно чл. 5, ал. 1 във вр. с чл. 28 препоръка да се преследва беглец от затвор с използване на огнестрелно оръжие на територия на населено място е недопустимо и би могло да застраши живота не само на беглеца, но и на гражданите. НПМ твърди, че това е присъща функция на службите на МВР, а за служителите на местата за лишаване от свобода следва да бъде изрично забранено.

Без съмнение са взети мерки за обучение на персонала, но явно не са достатъчни. В проведените разговори с представители на синдиката на служителите в затворите преобладава мнението, че по-новите служители, а и някои от по-опитните, изразяват несигурност относно възможността да се справят без помощни средства или да гарантират, че няма да се стигне до травматични увреждания над необходимите, както за лишените от свобода, така и за тях при потенциален инцидент. Има възможност Главната дирекция да ползва за обучители, както собствени служители, така и служители на ГД „Охрана“, стига да се създаде необходимата организация. Представители и на двата синдиката в Министерството на правосъдието изразяват готовност за съдействие.

Ето защо, НПМ препоръчва на министъра на правосъдието да допълни заповед ЧР-05-11/30.05.2015 г., като се предвиди поне веднъж месечно време, зачитано като работно, през което надзорният състав да бъде обучаван в техники за овладяване на агресивни задържани лица.

През същата година при проверката на затвора в гр. Бобов дол и затвора в гр. Пазарджик НПМ е отбелязал в доклада си:

„При проведени интервюта в затвора в гр. Бобов дол постъпиха многобройни сигнали, че практиката за ползване на белезници при извеждане от спалните помещения на осъдени с доживотни присъди продължава. Бяха проверени указанията относно ползването на помощни средства при извеждането и конвоирането на лишени от свобода, настанени в „зоната за повишена сигурност“ (ЗПС). Установено е, че са издадени от началника на затвора на 11.12.2014 г. В тях изрично е указано, че: 1. в сградата на ЗПС при извеждане и престой на открито, за медицински преглед и др. подобни не се използват помощни средства. 2. При извеждане извън сградата на ЗПС /лавка, стоматологичен кабинет/ да се ползват белезници само на горните крайници. 3. При конвоиране извън сградата на ЗПС в посока на пост № 1 /изхода и входа на затвора/ за свиждане, делегация, адвокатска свиждане и др. подобни се поставят белезници на горните и долните крайници. Тези мерки са приложими освен към осъдените на доживотен затвор и към лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и настанени на основание чл. 248 от ЗИНЗС, и за изолираните по чл. 120 от ЗИНЗС, поставени на специален режим.

НПМ смята, че тези указания противоречат на чл. 114, ал. 1 от ЗИНЗС и препоръчва на директора на затвора в гр. Бобов дол незабавно да бъдат отменени в частта за ползване на белезници при конвоиране.

При разработване на новите указания, администрацията на затвора следва да приложи чл. 118 от ЗИНЗС и т. 68, т. 2, б. „б“ от Европейските правила за затворите в случаи на нареждане – „при положение, че всички други методи за контрол не дават резултат, за да бъде предпазен затворникът от самонараняване, нараняване на други лица или, за да се предотвратят сериозни имуществени щети; в такива случаи началникът незабавно уведомява лекаря и докладва на висшестоящия орган.“

НПМ отбелязва, че е налице системен дългогодишен проблем за България във връзка с незаконосъобразно използване на белезници в зоните за повишена сигурност спрямо доживотно осъдени на лишаване от свобода. Налице е необходимост от комплексни действия от страна на законодателната, изпълнителната и съдебната власт за недопускане на изтезание, чрез използване на помощни средства в тези зони.

Чл. 2, ал. 1 от Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или изтезание указва, че „Всяка държава – страна по конвенцията, предприема ефективни законодателни, административни, съдебни и други мерки за предотвратяване на изтезания на всяка територия под нейна юрисдикция.“

В своя единадесети общ доклад (СРТ/Inf (2001) 16), публикуван на 3 септември 2001 г., КПИ отбелязва следното във връзка със затворниците с доживотна присъда или дългосрочна присъда: „Освен това много от тези затворници са обект на специални ограничения, които вероятно ще изострят вредните ефекти, присъщи на дългосрочното лишаване от свобода; примери за такива ограничения са постоянната изолация от останалите затворници, поставянето на белезници, когато затворникът се извежда от килията му, забрана за комуникация с други затворници и ограничени права на посещение. КПИ не може да види оправдание за безразборно налагане на ограничения на всички затворници, подлежащи на специфичен вид присъда, без да се обръща нужното внимание на индивидуалния риск, който те могат (или не) да създадат.“

При посещението през 2006 г. КПИ счита, че не може да има никакво оправдание за заключването с белезници на затворник в подсикурена среда, при условие че има подходящ надзор на персонала. Комитетът препоръчва на българските власти да преразгледат политиката на заключване с белезници на осъдени на доживотен затвор, когато са извън килията си.

Европейският съд за правата на човека в редица свои решения е постановявал, че системното поставяне на белезници при извеждане на лишени от свобода лица от килията, в случай че те остават в охранявана среда, е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията, освен ако не е основано на конкретни съображения за сигурност. КПИ допуска такава необходимост, ако лишеният от свобода се е държал агресивно, опитвал е да избяга или е имало причина да се смята, че би застрашил другите лишени от свобода или служителите в затвора.

Екипът на НПМ имаше възможността да обсъди и този въпрос с представител на Синдиката на служителите в затворите, за да потърси действителните причини, поради обстоятелството, че тази практика е отживяла като цяло за затворите в България, но продължава да се прилага в този затвор. Основателно бе посочена отново липсата на достатъчен надзорен състав. Бяха посочени редица случаи, в които двамата надзиратели поемат рискове, значително надхвърлящи изискванията за тяхната сигурност, тази на лишените от свобода, а и в цялост сигурността на затвора, за да изпълнят задълженията си, без да оцеляват правата на лишените от свобода. На второ място, основателно се посочват случаи на явно агресивни лица, които действително биха могли да застрашат сигурността на служителите. В тази връзка отбелязваме, че е необходима процедура за определяне и индивидуализиране на конкретните случаи, в които се използват белезници.

НПМ отчита факта, че в тази зона всички лица са високорискови, но очевидно използването на белезници към всички, без наличие на индивидуална преценка, е неприемливо. По места е установено, че препоръката на КПИ да не се носят палки на открито е изпълнена, но не във всички затвори. Отчита се изпълнение без провеждане на необходимото обучение в необходимите бойни техники за овладяване на такива агресивни затворници, което значително повишава риска в ЗПС. Тревожна тенденция е свеждането на надзорния състав в ЗПС до двама човека /вероятно такава е ситуацията във всички затвори след проведена „оптимизация“ през 2015 г./.

Поради обстоятелството, че само в този затвор продължава използване на белезници в зоната за повишена сигурност, две години след осъдителни съдебни решения НПМ изрично отбелязва че: „Независимо от законосъобразността или незаконосъобразността на понятието „вътрешен конвой“, това многообразие на практики в затворите, продължаващо вече две години след постановеното съдебно решение, показва неизпълнение на контролни функции от страна на ГДИН по чл. 12, ал. 1 от ЗИНЗС. Налице е и необходимост от засилване на административния капацитет относно аналитичната дейност и последващи необходими корекции в административната дейност във връзка с препоръки на КПИ и постановени решения от Европейския съд по правата на човека“.

Относно постове в лечебните заведения „в интервюта с лишени от свобода постъпиха сигнали за лишен от свобода престоял 4 дни през 2015 г с белезници на единия крак, завързан за кревата. Ограничено е било и правото му на свиждане. Бе регистриран и втори случай за 4-5 дни отново в болнично заведение през 2015 г. И в двата случая е имало по един надзирател. При направената проверка за 2016 г. бе установено, че в тези болнични заведения са осигурени по двама надзиратели, съответно условията за законосъобразното ползване на белезници поради липса на надзорен състав, е премахнато.“

НПМ е препоръчал на главния директор на ГДИН да:

1. Да извърши преглед на инструкциите на постове с повишена сигурност и да вземе мерки за привеждането им в съответствие с чл. 114, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), като отстрани понятието „вътрешен конвой“ и съответно допусне ползване на белезници, съобразно индивидуалната оценка на риска и разпоредбите на ЗИНЗС.

2. Да вземе мерки за недопускане на фиксиране с белезници към болнични кревати на лишени от свобода при открити постове в болнични заведения, съобразно разпоредбите на ЗИНЗС.

Първата препоръка е изпълнена и необоснованото използване на белезници в зоната за повишена сигурност е преустановено. Втората препоръка не е изпълнена.

При проверка на затворите в градовете Стара Загора и Пловдив през същата година се установява:

3.1 И за затвора в гр. Стара Загора „се установява практика на фиксиране с белезници към болнично легло при открити външни постове. От проверени три случая при всичките се установява постоянно фиксиране с белезници. Периодът е бил от два до пет дни за 24 часа без прекъсване. Един от лишени от свобода е подал молба за изписване от болницата, за да се преустанови фиксирането. В един от случаите белезници са били поставени и на крака и на ръката. И тук е налице дългогодишна практика към такива случаи. Тази употреба на помощни средства не се отразява в регистъра, поради обстоятелството, че е регламентирана в т. 12 и т. 16 от инструкцията на поста, утвърдена през 2013 г. от началника на затвора.

Налице е изтезание по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС към лишени от свобода нуждаещи се от лечение, вследствие на незаконосъобразен акт на началника на затвора.

3.2 В затвора в гр. Пловдив „ преди 5 години е прекратена практиката при така наречения „вътрешен конвой“ извеждането на лишени от свобода с доживотни присъди да се извършва с белезници. Негативна е констатацията, свързана с незаконосъобразна употреба на белезници при откриване на външен пост в лечебни заведения. Два случая са с продължителност от 10 дни. Има и друг подобен случай с продължителност 2 дни, но лишени от свобода е бил фиксиран за ръка и крак едновременно. При отправена молба във всички случаи белезниците са сваляни за кратък период. През цялото време е имало по двама надзиратели, като за почивките им се осигурява замяна с трети надзирател от затвора. Като причина за употребата на белезници в болнични заведения се посочва невъзможността на служителите в затвора да обезпечат сигурността на останалите болни и предотвратяване на опит за бягство. НППМ установи, че инструкциите на поста съответстват на ЗИНЗС. Независимо от това практиката е еднаква, тоест отново подчертаваме, че е налице 24-часово фиксиране към болничен креват при всички аналогични случаи в цялата система на местата за лишаване от свобода (затвори и арести), без да се отчита индивидуалната оценка на риска.

Непрекъснатото фиксиране с белезници към болничен креват без индивидуална оценка на риска и обстановката в болничната стая се оценява от НППМ като изтезание. НППМ не приема тази практика и към лишени от свобода, осъдени за

бягство, чието здравословно състояние очевидно не предполага предприемането на такива опити и направи препоръка за незабавното ѝ преустановяване.“

Във връзка с направена препоръка към главния директор в доклада за проверката на затворите в градовете Ловеч и Плевен НПМ не приема отговора на ГДИН и прави следния коментар: по препоръките:

Да отмени издадена заповед от началника на затвора лишениите от свобода да излизат на открито по дълги панталони или анцуг, поради превишаване на правата на началника на затвора и нарушаване на правото на личен живот.

„ГДИН ни уведомява, че издадената заповед е с цел спазване на добрите нрави и благоприличието в държавната институция. Втори аргумент е че подобни заповеди има и в други държавни и общински институции.

НПМ не приема аргумента, че подобно нарушение съществува и в други държавни или общински органи. Ако НПМ приеме такова нормотворчество на ниво началник на затвор, който да определя кое е благоприлично и в съответствие с добрите нрави и това е целесъобразно или законосъобразно (въпреки че е посочено нарушение на конституцията), то е налице неравностойно положение на лишениите от свобода в този затвор, поради обстоятелството, че другите началници на затвори не са се ангажирали да налагат своите морални норми или ако са го направили, то уредбата им неминуемо е различна. Тоест, налице ще е липса най-малко на общо ръководство от страна на ГДИН, с което създава условия за дискриминация, съобразно субективна преценка на един или друг ръководител на затвор относно изпълнение на моралните му норми за благоприличие.

НПМ продължава да настоява за изпълнение на препоръката или разумни правни аргументи, за да я оттегли.“

По втората препоръка:

На основание чл. 13, ал. 2, т. 1 от ЗИНЗС да вземе необходимите мерки за преустановяване на незаконосъобразна практика за ползване на белезници при външни постове в болнични заведения, без индивидуална оценка на риска и състоянието на болния.

„Отговора се основава на писмо 1800/13.02.2013 г. на главния директор на ГДИН и с твърдение, че е в съответствие с чл. 114, т. 4 от ЗИНЗС.

Текста указва (преди изменението си през 2017 г), че белезници се ползват „при конвоиране или задържане на лишен от свобода“. НПМ не приема лекуването в здравно заведение да се приравнява към „задържане“. Отново отбелязваме, че използване на белезници в продължение на дни и то без прекъсване е изтезание и това не би могло да се оправдае със съществуваща нормативна уредба. Целесъобразно би било да се регламентира правна възможност за поставяне на белезници съобразно оценката на риска /като например при строг и специален режим и съобразно здравословното състояние и то за определен период, когато това е неизбежно.

Установява се търпимост от страна на прокуратурата спрямо такива нарушения. Така например с постановление № 3757/2013 г. на окръжен прокурор в гр. Стара Загора се установява, че по жалба на лишен от свобода, който твърди, че белезниците не били свалени през цялото време на престоя в болницата, дори и когато е ползвал тоалетна, че въпросът бил уреден в писмо 1800/13.02.2013 г. на ВПД главен директор . В т. 9 от това „писмо“ се посочва, че „при ползване на тоалет на лишен от свобода или задържано лице, да не се свалят белезниците на краката, тоест белезниците да не се свалят по никакъв повод“.

Очевидно нарушението е в изпълнение на незаконосъобразно указание на ГДИН под формата на „писмо“ и валидно за всички места за лишаване от свобода в Република България.

Препоръката ни е да определи разумен срок за отмяната на тези незаконосъобразни указания или необходими изменения в нормативната уредба.“

В доклада си за затворите в гардовете Плевен и Ловеч „НПМ предлага препоръка към главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в едномесечен срок да отмени или измени дадено указание с писмо № 1800/13.02.2013 г., съответно в разумен срок /до 1 месец/ да задължи началниците на затвори да приведат инструкциите на постове съобразно изискванията на закона.“

При проверката на затвора в гр. Враца през 2017 г. НПМ отбелязва в доклада си:

„Комитетът за предотвратяване на изтезанията (КПИ) отчита липса на оплаквания от употреба на сила в този затвор, за разлика от други места за задържане, при посещението си през 2014 г. В регистъра за употреба на сила бяха отбелязани: за 2016 г. – 7 случая, а за 2017 г. – 3 случая. НПМ установи законосъобразна употреба на сила и помощни средства в така отбелязаните случаи. По време на проверката не постъпиха жалби относно нерегистрирани случаи на употреба на сила.

Вече са обичайни забележките на НПМ относно инструкциите на постове. Така например, в инструкцията на пост № 7; № 8 и № 9 /кула/ е предвидено в задълженията на надзирателя „при необходимост, в допустимите от ЗИНЗС случаи, да употреби оръжие по законно установения ред“. Чл. 116, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС изброява изчерпателно тези случаи: 1. пресичане на бягство; 2. защита от нападение, застрашаващо живота и здравето, както и при освобождаване на заложник; 3. отблъскване на групово или въоръжено нападение. Разпоредбата на т. 1 е в противоречие с конституционно право на живот, с теорията и съдебната практика относно неизбежната отбрана. Текстът противоречи на Конституцията и в тази насока е необходима промяна в нормативната уредба.

НПМ поддържа принципната си позиция, че тези постове са ненужни, а инструкциите им – опасни. Ето защо препоръчва на Главния директор на ГДИН да направи преглед с евентуални разчети за замяна на постове с охранителна техника и създаване на зони около затвора там, където е необходимо, след изменение на Постановление № 181 от 20 юли 2009 г. за определяне на стратегическите обекти и дейности от значение за националната сигурност, а на Министъра на правосъдието -

да внесе изменение и допълнение към това постановление, в което да се включат поне местата за лишаване от свобода от закрит тип, съответно да внесе изменение и допълнение на ЗИНЗС за отмяна на чл. 116, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС.

И в този затвор, инструкциите не отговарят на изискванията на ЗИНЗС по отношение на външните постове в лечебните заведения. Така например, в задълженията на надзирателя е отбелязано:

„т. 3 Лишените от свобода се охраняват с поставени белезници на ръце /всяка ръка за табла или пружина на болничното легло/ или крака.

т. 6 При ползване на тоалет не се свалят белезниците от краката на л. св.“

Тези случаи на ползване на помощни средства не се отбелязват в регистъра за употреба на сила и помощни средства, защото се възприемат за законосъобразни. Разпъването на болнично легло с белезници на лишен от свобода е в нарушение на чл. 114 от ЗИНЗС, в който случаите на употреба на помощни средства са изброени изчерпателно, а именно: 1. за освобождаване на заложници; 2. за освобождаване на завзети помещения и сгради, съоръжения и транспортни средства; 3. за пресичане на групово нападение, барикадиране или за прекратяване на буйство или друг вид агресивно поведение; 4. при задържане на лишен от свобода; 5. когато в резултат на психическо разстройство или депресия има опасност лишеният от свобода да посегне на живота си или на живота и здравето на друго лице.

Грубо нарушение на чл. 114 от ЗИНЗС е тези помощни средства да се ползват без ограничение във времето. Тази незаконосъобразна практика се оценява от НПМ като изтезание по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС и препоръчва, за пореден път, незабавното ѝ преустановяване.

„т. 12 от тази инструкция изисква „да не позволява изпращането на лишени от свобода на места, които не може да се наблюдават“. Тази разпоредба не съответства на правото на личен живот и, още повече, не съответства на изискването за запазване на лекарска тайна. Достатъчно правни аргументи в тази насока са посочени в Закона за защита на личните данни. Чл. 51 от Кодекса за професионална етика на лекарите в България посочва нормативни изисквания, а именно: „Лекарската тайна включва всички сведения, които пациентът е споделил с лекаря във връзка със състоянието си, и факти, открити при прегледа и изследванията, извършени от последния, както и всичко, което лекарят е научил при упражняване на професията си относно пациента. Лекарската тайна се пази и по отношение на членовете на семейството на болния“.

Очевидно е необходимо министърът на правосъдието да проведе обсъждане и да се намери нормативен баланс, свързан с опазване лекарската тайна, съответно и изрично указани изключения, свързани със сигурността на медицинския персонал.

В доклада за проверката в затворите в гр. Плевен и Ловеч от 2017 г. в общата част НПМ отново се връща на темата във връзка с получен отговор от главния директор на ГДИН, както следва:

„През 2016 г. Националният превантивен механизъм провери местата за лишаване от свобода разположени в Южна България. Някои от констатациите ни бяха отчетени като валидни за цялата система на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН). Право е на органите на изпълнителната власт да не приемат препоръките ни, но значителна част от отговорите са формални, което ни принуждава да извършваме отново проверки по тях, да правим допълнителен коментар с оглед евентуално оттегляне или продължаване на диалога за тяхното изпълнение.

При проверката ни на местата за лишаване от свобода в района на гр. Бобов дол бяха направени препоръки и получихме отговор с рег. № 12 891/23.12.2016 г. на ГДИН.

Към главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“:

1.1 Да вземе мерки за недопускане на фиксиране с белезници към болнични кревати на лишени от свобода при открити постове в болнични заведения, съобразно разпоредбите на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

В отговора се посочва, че „в голямата си част от болничните заведения за настаняване на лишени от свобода са необезопасени, намират се в близост до входове и изходи и са на първи и втори етаж“. Изрично се посочва още, че белезници се ползват при конвой, и че „изключения се правят за лишени от свобода с висока оценка на риска и извършили многократни нарушения, като целта е свързана с предотвратяването на бягства и правонарушения“.

Отчитаме отговора за формален и че са налице създадени условия за изтезание по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС поради неефективна вътрешноведомствена уредба водеща до необосновано използване на помощни средства за неоправдано дълъг срок (с дни) спрямо лишени от свобода. Ето защо НПМ настоява за преустановяване на тази практика или привеждане на нормативната уредба в съответствие с отбелязани обективни обстоятелства от страна на ГДИН.

1.2 Да извърши преглед за оптимизация на постове в затворите /сваляне на ъгловите постове, вдигане на височина на огради, създаване на зони за сигурност (ЗПС) около стената на затвора и др./ и увеличи броя на надзирателите в зоните за повишена сигурност поне на трима или да създаде евентуални мобилни групи за съдействие в кризисни ситуации.

Препоръката е свързана с всички места за лишаване от затворен тип в България. Става въпрос за ефективно използване на и без това недостигащ надзорен състав. В отговора се посочва изграждане на бъдеща „надеждна периметрова охрана и поставянето на микровълнови бариери“ относно затвора в гр. Стара Загора и ЗО „Черна гора“ с последвано преразглеждане на постове. Посочва се недостатъчен

финансов ресурс и че препоръката е изпълнена в ЗО „Дебелт“. Посочва се и бягство на затворник през 2016 г. от затвора в Бургас. Вследствие на съкращенията през 2015 г. е налице недостатъчен надзорен състав в зоните за повишена сигурност поради което недостига се компенсира с присъствие на дежурен главен надзирател или командир на отделение при масови прояви. Организацията позволява привличане на боен резерв при кризисни ситуации. Основателно се посочва съкращение на 459 щатни бройки през 2015 г. и инициатива за отпускане на допълнителни бройки.

Не приемаме тези аргументи. Бягството от затвора в Бургас през 2016 г. не е от корпуса на затвора и аргументът е несъотносим. Има относително скорошен случай на бягство от корпус на затвор в гр. София. ГДИН много добре трябва знае колко такива случаи има в статистиката си за последното десетилетие. Инструкциите за употребата на оръжие на външните постове е в пълно противоречие с чл. 12 от Наказателния кодекс. Темата е относно съответствие с право, а не спор относно статистика. Налице е противоречие между чл. 116, ал. 1 от ЗИНЗС допускащ употреба на оръжие при бягство на лишен от свобода и правото на живот по чл. 28 от Конституцията. Тук е необходима законодателна промяна, поради което НПМ препоръчва на министъра на правосъдието да внесе отмяна на чл. 116, т. 1 от ЗИНЗС. НПМ ясно иска да заяви, че неизпълнението на тази препоръка относно външните постове, може да доведе до убийство на лишен от свобода. Продължаваме проверките и по тази тема.

1.3. Да планира и обезпечи необходимия брой сгъваеми палки през 2017 г. поне за служителите в ЗПС.

Препоръката е приета и вероятно ще бъде изпълнена през 2017 г.“

5.1 За затвора в гр. Плевен „Установи се обичайно незаконосъобразна практика за употреба на помощни средства (белезници) при настаняване на лишени от свобода в болнични заведения отразено в инструкцията на поста, както следва „Надзирателят настанява лишения от свобода и поставя белезници на краката и двете му ръце, като на всяка ръка се поставя белезник и се закопчава другата част на белезника за рамката на пружината или таблата на леглото. По преценка на постовия надзирател една от ръцете, в която се извършват вливания /системи/ или други медицински манипулации може да бъде освободена от белезниците, докато те продължават, след което отново се поставят белезниците. На всеки 2 /два/ часа постовият надзирател освобождава от белезника едната ръка за 15 минути да почине и отново поставя белезника, след което освобождава другата ръка за 15 минути да почине и отново поставя белезника. На 2 /два/ часа се разрешава свалянето на белезниците от ръцете по 15 минути за всяка ръка като ръцете се редуват, едната да е постоянно вързана с белезник. По време на хранене на л.св. белезниците се свалят от ръцете му за 30 минути или се поставят отпред на ръцете - пред тялото. При посещенията на тоалетна или баня белезниците се поставят отпред на ръцете като вратата на санитарно-хигиенното помещение е отворена за да

позволява непрекъснатото наблюдение и контрол на л.св. Белезниците на краката не се свалят. “

Инструкцията за външните постове допуска употреба на оръжие при бягство. НПМ вече изрази своето несъгласие с чл. 116, т. 1 от ЗИНЗС.

5.2 В затвора в гр. Ловеч НПМ отбелязва: „Отново се констатира незаконосъобразна инструкция в противоречие с чл. 12 от Наказателния кодекс (НК) в т. 14, б. „д“ от инструкция на пост № 3 относно употреба на оръжие. (виж по-горе раздел I т. 1.2).

Не е обследвана инструкцията за външния пост в лечебни заведения. Предоставена ни е погрешна инструкция за поста в болницата. В нея няма незаконосъобразни разпоредби относно употреба на помощни средства. “

В затвора в гр. Белене „За съжаление продължават случаите на постоянно фиксиране на лишени от свобода в болнични заведения. Действията са съобразно инструкцията, която изрично изисква такова фиксиране към неподвижни предмети (парно или пружина на легло).

НПМ отново припомня, че използването на белезници в болнични заведения е в противоречие с чл. 114 от ЗИНЗС и представлява подлагане на болни лишени от свобода на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. НПМ отново настоява главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), съответно Министъра на правосъдието, да вземат изискуемите административни мерки за преустановяване на тези неправомерни действия в системата за лишаване от свобода или да внесат необходимите нормативни промени, отчитащи оценката на риска на охраняваното лице, обзавеждането на помещението и недопускащи постоянно 24-часово фиксиране с белезници.

Инструкцията на външния пост позволява употребата на оръжие след предупредителен изстрел спрямо лишен от свобода, опитващ се да избяга. Това за нас е инструкция за извършване на убийство. Това не е проблем само в този затвор, а за цялата система в местата за лишаване от свобода от закрит тип.

Не е общественоопасно деянието, което е извършено при неизбежна отбрана, указва чл. 13 от Наказателния кодекс (НК). Съдебната практика е еднопосочна, че в случаи на бягство не е налице неизбежна отбрана. НПМ отново обръща внимание, че инструкцията за постове на вишките регламентира начин на убийство и засяга правото на живот не само на лишен от свобода, но може служител, изпълнил тази инструкция да бъде лишен от свобода. За нас няма съмнение, че и издалят инструкцията вероятно ще се разглежда от прокуратурата и съда като съизвършител. Ето защо, НПМ препоръчва на главния директор на ГДИН незабавно да коригира въпросните инструкции и да обмисли възможността за замяната на тези постове с необходима за целта техника.

НПМ е препоръчал на главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“:

- Да издаде указания относно отмяна на текстове в инструкции на постове в лечебните заведения, допускащи постоянно фиксиране с белезници.

- Да издаде указания относно отмяна на инструкции, позволяващи използване на оръжие при опити за бягство и нарушаващи конституционното право на живот.

7. В затвора в гр. Варна „в инструкцията за външен пост в лечебно заведение (пост № 5) отново констатираме противоречие. Така например в общите разпоредби т. 10 е указано, че „сваляне на белезниците се допуска само по указание на лекар – за извършване на медицински дейности, чието извършване е невъзможно при наличие на поставени белезници.“ Тоест, служител от надзорния състав следва да извърши преценка дали е възможно или не извършване на медицинската дейност с или без белезници. Ако служителят е преценил, че следва да свали белезниците, то негов ръководител може да направи преценка, че не е следвало да бъдат свалени. Като оставим настрана квалификацията на тези две длъжностни лица да извършват такава преценка в глава VIII – „Действия на постовите при особени случаи“ в т. 6 е указано кога може да се ползват помощни средства (включително и белезници). Това не само е нелогично, но липсата на отговор и адекватни мерки в тази насока от главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) оценяваме като липса на партньорство, ползвайки дипломатичния език на Комитета за предотвратяване на изтезанията (КПИ). В тази насока НПМ няма да прави безкрайни препоръки, но очаква някакво действие от страна на ГДИН.“

„При проверката на инструкциите за постовете относно употреба на оръжие се установи, както следва:

За пост № 7 в т. 9 правилно се препраща към изискванията на закона, като се конкретизира, че оръжие се използва след навлизане в огражденията. Член 116 от ЗИИЗС допуска употреба на оръжие при опит за бягство и очевидно противоречи на чл. 28 от Конституцията. Има поне правилно ограничение в инструкцията, „ако е уверен, че няма да пострада постовият на портала или странични лица, неучастващи в опита за бягство.“ В т. 16 няма такова ограничение.

За постове № 6; № 8 и № 9 уредбата е като в указаната по-горе т. 16.

В инструкцията за поста в лечебно заведение е уредено поставяне на белезници при извеждане извън болнична стая и при ползване на тоалетна. В сравнение с досегашни подобни инструкции НПМ намира това решение за удачно и приемливо. Този опит би могъл да бъде приложен и в другите инструкции.

8. В ареста на бул. „Г. М. Димитров“ през 2017 г. се установи масова употреба на белезници при извеждане до мястото на разходка и медицински център. Отново това се обяснява с понятието „вътрешен конвой“.

„Извеждането от спалните помещения с белезници е изтезание не само към задържаните лица, но и към надзорния състав. Служителите не виждат необходимост при всяко извеждане от спално помещение да слагат белезници на

задържаните лица. Оценяват го като незаконосъобразно, но го правят изпълнявайки разпореждане на ръководителя. Движението до мястото за разходка е по отделно стълбище и не е нужно задържаните лица да бъдат придружавани от служители, ако се обезпечи необходимото видеонаблюдение на това стълбище.“

„При проверката ни се установи, че при всяко извеждане от спалното помещение се поставят белезници на задържаните лица. В инструкцията на поста е допусната такава възможност. В раздел VIII, т. 3 на пост № 6 изисква разводачи да извършват обиск при излизане от спалното помещение, поставяне на белезници отзад и конвоират задържаното лице. В същата тази инструкция в раздел VI, т. 7 изцяло следва текста на закона и е в явно противоречие с т. 3 от раздел VIII.

В доклада си при проверката в затвора в гр. Бобов дол НПМ надълго коментира понятието „вътрешен конвои“ и препоръча преустановяването на такива конвои с ползване на белезници като незаконосъобразни и изтезание. ГДИН прие тази препоръка, но не са взети мерки по нейното преустановяване в системата.

Тази незаконна практика въведена в целия арест води до масово неизпълнение на т. 13 от тази инструкция изискваща при употреба на помощни средства да се изготвя докладна записка до началник сектор „Арести“.

Ръководителят на ОСИН взе незабавни мерки и бе въведен регистър за употреба на сила и помощни средства. По същество в ареста не се изпълнява и за в бъдеще не е в състояние да бъде изпълнена заповед на заместник-министъра на правосъдието изискваща наличие на регистър за употреба на сила и помощни средства, в която тези масови случаи на употреба на белезници би следвало да се отразяват. В действителност се пишат докладни записки относно употреба на сила и помощни средства, но те трудно могат да бъдат проследени относно уведомяване на прокуратурата поради хаос в деловодството /уведомена прокуратура, например по рег. № 9279/24.1.2016 г.; рег. № 9403/28.11.2016 г./. В самите докладни не е указан периодът, в който са ползвани белезниците. Може да се предполага само за началния час /рег. № 533/01.02.2016 г. – проверка през 1 час, но не е ясно колко време, дори например рег. № 1132/07.03.2017 г. на комисар Милотинов до Главния директор/. В други случаи употребата на белезници явно продължава над необходимия период /например рег. № 1935/22.03.2016 г. – близо три часа на задържано лице, което е буйствало/.

Тази установена незаконосъобразна масова употреба на белезници в целия арест чрез акт на началник ОСИН води до системно изтезание на всички задържани лица в ареста, но и ангажира лица от надзорния състав с незаконосъобразна дейност.

НПМ препоръчва на Главния директор на ГДИН да осъществи необходимия контрол за незабавното преустановяване на тази практика и търсене на дисциплинарна отговорност от виновните длъжностни лица.

„Пост № 6 е ясно обособен и най-общо включва коридора на ареста /42 метра/, ведно с 20 спални помещения /същинска част на ареста/.

Когато задържаното лице излиза от този пост, за да отиде например до медицински център, то не напуска територията на ареста, което да обосновава извършване на обиск. Извършван обиск при всяко извеждане от помещение не съответства с аналогичен текст на чл. 92 от ЗИНЗС, а няма и своето обяснение по целесъобразност.

Наличие на толкова много служители от надзорния състав при това извеждане води до оценката от страна на НПМ, че арестът е с по-засилена охрана от зоната за повишена сигурност в затворите и че явно служителите не се използват целесъобразно, а за действия, които водят до необосновано уронване на човешкото достойнство на задържаните лица. Това се оценява от НПМ като неприемливо и недопустимо за в бъдеще.“

„Употребата на белезници при външни постове в лечебни заведения отново допуска много широко използване по субективна преценка на служителя. Така например никъде не е определено на какви изисквания следва да отговаря болничната стая. Служителят следва да установи дали това помещение отговаря или не на „изискванията за охрана и изолация“. Ако прецени, че не отговаря, „те могат да поставят на едната ръка, на двете ръце и/или на краката на задържания, при прояви, предположения, уличаващи го в“

НПМ препоръчва на главния директор на ГДИН да напомни на ръководителите на структурите си, че нямат право на нормативно творчество противоречащо на законодателството и, че за в бъдеще ще носят не само дисциплинарна, но и наказателна отговорност. Също така и, че не следва да се изпълняват явно незаконосъобразни заповеди, които противоречат на закона.

НПМ е препоръчал на началника на ОСИН незабавно преустановяване на ползването на белезници при извеждане на задържани лица от помещенията със съответното изменение на инструкциите, съобразно изискванията на закона.

На главния директор: да осъществи необходимия контрол за незабавното преустановяване на масовите изтезания чрез ползване на белезници и търсене на дисциплинарна отговорност от виновните длъжностни лица; да обсъди и предложи на министъра на правосъдието, извеждане на щата на ареста от ОСИН и преминаване на арестите в гр. София на пряко подчинение на затвора в гр. София или обособяване на отделна административна структура на пряко подчинение на ГДИН; да напомни на ръководителите на структурите си, че нямат право на нормативно творчество, противоречащо на законодателството и, че за в бъдеще ще носят не само дисциплинарна отговорност, но Националният превантивен механизъм ще сезира и прокуратурата; да обърне внимание на служителите, че съобразно чл. 16 от Наказателния кодекс (НК) не следва да изпълняват явно неправомерни заповеди на ръководителите си, да проявяват нетърпимост към такива случаи и пряко да уведомяват ГДИН, или омбудсмана на Република България.

На министъра на правосъдието е препоръчано да възложи проверка на инспектората по чл. 46 от Закона за държавната администрация по фактите и обстоятелствата, изнесени в доклада и вземе необходимите организационни, административни мерки и нормативни инициативи за недопускане форми на изтезание,

жестоко, нечовешко или унижително отношение и нарушаване на трудовите права на служителите в ареста „Г. М. Димитров“, съответно и другите места за лишаване от свобода.

След 1 година няма изпълнени препоръки. Не е извършвана проверка от инспектората. Двата ареста в гр. София са единствените, в които при извеждане от спални помещения при движение на територията на арестите като до място за разходка или при посещение до медицински лице в помещение на ареста се поставят белезници. Към 19.06.2018 г. в ареста на бул. „Г. М. Димитров“ е имало 217 задържани лица, а в ареста на ул. „М-р Векилски“ – 92 лица. Ежедневно в двата ареста при извеждане на разходка с белезници по същество са изтезавани над 300 лица. В едногодишния период от предходната препоръка на НПМ случаите надвишават 100 000. Съобразно чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС всяка необоснована употреба на помощни средства се разглежда като подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне.

Ръководителят на екипа направи устна препоръка към началник на ОСИН гр. София незабавно да преустанови тази практика до приключването на проверката ни. Препоръката явно не бе приета поради възникнал спор относно наличието на военизирана или девоенизирана структура в администрацията на ГДИН.

НПМ установява масово и системно изтезание, жестоко, нечовешко или унижително отношение и липса на ефективни административни мерки, изисквани от чл. 2, т. 1 от Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне и наказание от страна на българските власти имащи ангажменти и правомощия в местата за лишаване от свобода относно масови и системни изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение, осъществявани в арестите на бул. „Г. М. Димитров“ и ул. „М-р Векилски“ в периода от 29.06.2017 г. до 22.06.2018 г. и препоръчва на министъра на правосъдието да изпълни задълженията си по чл. 2 от Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне и наказание.

Добилият публичност случай по конвоирането на отстранения кмет на „Младост“ Десислава Иванчева с белезници на краката до Ендокринологията, според проверяващия екип на НПМ, е показателен относно нарушаване на правата на човека в местата за лишаване от свобода, поради грубо нарушаване на закона и дългогодишно неизпълнение на препоръки на омбудсмана в качеството му на НПМ.

Воден от гореизложеното Националният превантивен механизъм препоръчва:

1. На министъра на правосъдието:

1.1. да допълни заповед ЧР-05-11/30.05.2015 г., като се предвиди поне веднъж месечно време, зачитано като работно, през което надзорният състав да бъде обучаван в техники за овладяване на агресивни задържани лица.

1.2. да предприеме ефективни административни мерки съобразно чл. 2 от Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне и наказание по преустановяване на изтезанията в лечебни заведения, конвой и извеждане на лица от спални помещения в арестите на бул. „Г. М. Димитров“ и ул. „М-р Векилски“, включително чрез въвеждане на изрично указание в инструкциите, съобразно чл. 10, т. 2 от Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне и наказание.

2. На началника на затвора в гр. София:

2.1. да коригира допуснатата грешка в инструкцията относно ползването на реактивни патрони 30 мм.

2.2. да приведе двете инструкции за конвой и за лечебни заведения, като се съобрази с чл. 114 от ЗИНЗС; чл. 51 от Кодекса за професионална етика на лекарите в България и чл. 321 от ППЗИНС.

ДИМИТЪР БОНГАЛОВ

**ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МАХАНИЗЪМ И ОСНОВНИ
ПРАВА И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**